

Het bevoegd gezag (VPCO Rhenen) van de Ericaschool en De Springplank overwegende

- dat VPCO Rhenen verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn cliënten en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan cliënten die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij VPCO Rhenen op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met cliënten attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat VPCO Rhenen een meldcode wenst vast te stellen zodat de beroepskrachten die binnen VPCO Rhenen werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat VPCO Rhenen in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eer gerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eer gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder beroepskracht in deze code wordt verstaan: de beroepskracht die voor VPCO Rhenen werkzaam is en die in dit verband aan cliënten van de organisatie zorg, begeleiding, onderwijs, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder cliënt in deze code wordt verstaan: iedere persoon aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent.

In aanmerking nemende

- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

Basismodel meldcode

Het basismodel biedt een stappenplan voor het handelen bij signalen of vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Die stappen zijn:

1. in kaart brengen van signalen
2. collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld
3. gesprek met de ouder(s)
4. wegen van het geweld of de kindermishandeling
5. beslissen: hulp organiseren of melden.

Nadere uitwerking van het stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Signaleren van belemmeringen in de ontwikkeling van een kind en dit met de ouders bespreken vormt een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van leerkrachten en intern begeleiders. Deze beroepshouding wordt in elk contact met de leerling en de ouders verondersteld. Aan het in kaart brengen van de signalen gaat vaak een 'niet pluis' gevoel vooraf. De waargenomen signalen en eventueel van ouders verkregen informatie vormen de basis voor verdere actie.

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in kaart en leg deze vast. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van het bijgevoegde signaleringsinstrument.

Hebt u zelf geen contact met de kinderen, dan kunt u toch signalen vastleggen over de situatie waarin deze kinderen zich mogelijk bevinden, als de toestand van uw cliënt daar aanleiding toe geeft.

Beschrijf uw signalen op het signaleringsformulier zo feitelijk mogelijk. Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontcracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de interne richtlijnen. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiale consultatie en zonodig raadplegen van het Advies- en meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld

De leerkracht bespreekt de waargenomen signalen met collega's en/of intern begeleider. Dit kan de leerkracht zijn waarbij de leerling het jaar daarvoor in de klas heeft gezeten, of de leerkracht van een broertje of zusje. De IB-er kan zo nodig de jeugdverpleegkundige, jeugdarts of schoolmaatschappelijk werker consulteren. Ook kan de IB-er bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling (anoniem) advies vragen bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) of aan het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Stap 3: Gesprek met de ouder(s)

De leerkracht bespreekt de signalen en vermoedens en de eventuele informatie van de collega's met de ouder(s). Dit doet zij samen met de intern begeleider. Overleg met ouders behoort bij elke stap in het zorgtraject. In een eerste gesprek is het meestal nog onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Veel signalen kunnen wijzen op kindermishandeling, maar ook een andere oorzaak hebben. Door ouders te informeren over signalen, te vragen naar de thuissituatie en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bevestigd worden. Later gaat het gesprek met ouders over de stappen die gezet kunnen worden en de aanpak van de situatie.

Bespreek de signalen met de ouder(s). Hebt u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de cliënt, raadpleeg dan een deskundige collega en/of het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of Steunpunt Huiselijk Geweld.

1. leg de ouder(s) het doel uit van het gesprek;
2. beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan;
3. nodig de ouder(s) uit om een reactie hierop te geven;
4. kom pas na deze reactie zonedig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van vrouwelijke genitale verminking kunt u daarbij de Verklaring tegen meisjesbesnijdenis gebruiken.

Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder(s), is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder(s), die van u zelf, of die van een ander in het geding is;
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder(s) door dit gesprek het contact met u zal verbreken.

Stap 4: Weging en risicotaxatie van de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling in het zorgteam en/of ZAT

De volgende stap is de signalen, het ingewonnen advies bij collega's en de informatie uit het gesprek met de ouders te bespreken in het zorgteam (op school) of het bovenschoolse ZAT. De aard en de ernst van de signalen en het risico op kindermishandeling en huiselijk geweld worden daarin multidisciplinair afgewogen. De expertise van de partners wordt gebundeld en optimaal benut. Vervolgens wordt er een afgestemde aanpak vastgesteld, gericht op ondersteuning van het kind, de ouders en de leerkracht.

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder(s) het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Maak bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling gebruik van een risico taxatie-instrument als een dergelijk instrument binnen uw organisatie of praktijk beschikbaar is.

Stap 5 Beslissen: hulp organiseren en handelingsgerichte adviezen voor de leerkracht of melden

Het zorgteam of het ZAT organiseert de noodzakelijke hulp en geeft handelingsadviezen aan de leerkracht. Daarnaast wordt er overlegd of en wie er een melding doet bij het AMK. Bij een vermoeden van kindermishandeling wordt het kind tegelijkertijd door een professional geregistreerd in Verwijsindex Risicojongeren (VIR). De verwijfsindex heeft tot doel om beroepskrachten die met dezelfde jongere te maken hebben tijdig met elkaar in contact te brengen. Zo wordt voorkomen dat de verschillende instellingen die bij het kind of gezin betrokken zijn langs elkaar heen werken. Doel daarvan is te komen tot een gezamenlijke aanpak van de problematiek van de jongere en zijn gezin.

Met het AMK wordt besproken wat het zorgteam of het ZAT na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kan doen om de leerling en de gezinsleden tegen het risico op huiselijke geweld of op kindermishandeling te beschermen. In het zorgteam/ZAT is afgesproken wie de ouders informeert over de uitkomsten van de bespreking, de eventuele melding bij het AMK en registratie in de verwijfsindex..

Meent u, op basis van uw afweging in stap 4, dat u de leerling en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- organiseer dan de noodzakelijke hulp;
- volg de effecten van deze hulp;
- doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

Stap 6: Volgen

Wanneer vanuit het zorgteam of ZAT hulp wordt geboden is in het team afgesproken wie de zorg coördineert. Het zorgteam/ZAT volgt de effecten van deze hulp en stelt de aanpak zo nodig bij. Tenslotte wordt er nazorg geboden en wordt de aanpak geëvalueerd

Melden en bespreken met de ouder(s)

Kunt u de ouder(s) niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen of twijfelt u er aan of u voldoende bescherming hiertegen kunt bieden:

- meld uw vermoeden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of bij het Steunpunt Huiselijk Geweld;
- sluit bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- overleg bij uw melding met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om uw cliënt en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Bespreek uw melding vooraf met de ouder(s) van de leerling:

1. leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
2. vraag de ouder(s) uitdrukkelijk om een reactie;
3. in geval van bezwaren van de ouder(s), overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren;
4. is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen;
5. doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de ouder(s) over de melding kunt u afzien:

- als de veiligheid van de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is;
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder(s) daardoor het contact met u zal verbreken.

Belangrijke telefoonnummers:

- **AMK (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling)** 0900 – 4005555
- **ASHG (Algemeen Steunpunt Huiselijk Geweld)** 0900 – 1262626
- **Spoedeisende Zorg van Bureau Jeugdzorg Utrecht** 0900 – 4005555
- **Politie** 112

Verantwoordelijkheden van VPCO Rhenen voor het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor beroepskrachten mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt VPCO Rhenen er zorg voor dat:

- binnen de organisatie en in de kring van cliënten bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- regelmatig een aanbod van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering wordt gedaan zodat beroepskrachten voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de beroepskrachten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zo nodig acties in gang worden gezet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- afspraken worden gemaakt over de wijze waarop VPCO Rhenen zijn beroepskrachten zal ondersteunen als zij door cliënten in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.

De zorgstructuur in het primair onderwijs

Elke basisschool heeft een structuur waarin de zorg en begeleiding voor leerlingen ingezet kan worden, zowel zorg vanuit het onderwijs zelf of van het speciaal onderwijs, maar ook vanuit de partners uit de lokale zorg of jeugdzorg. In de zorg in en om de school is de leerkracht in de klas de basis; zij heeft (intensief) contact met het kind en meestal ook met de ouders. De leerkracht signaleert en intervenueert. Indien nodig kan de leerkracht anderen inschakelen voor advies of handelingsplanning, zoals de collega-leerkrachten, de intern begeleider, de (preventief) ambulante begeleider, de schoolmaatschappelijk werker, de jeugdverpleegkundige of jeugdarts, enz. Meestal is het zorgteam op school de plaats waar deze experts elkaar ontmoeten en de signalen van de leerkracht gezamenlijk bespreken en een aanpak vaststellen. Voor complexere problematiek kunnen de meeste scholen beschikken over een bovenschools zorg- en adviesteam (ZAT). Vanuit die teams kunnen zo nodig extra begeleiding, onderwijszorg en hulpverlening ingezet worden voor de leerling, de ouders en de leerkracht. Dit is ook de aangewezen plaats om de signalen van mishandeling te beoordelen en te wegen en te beslissen welke stappen gezet moeten worden.

Deze zorgroute biedt directe aanknopingspunten voor het uitvoeren van de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.

De meldcode in de zorgroute van het primair onderwijs

In het volgende model zijn de stappen in de zorgstructuur van het primair onderwijs en de stappen van de meldcode naast elkaar in een schema gezet. Stap 3 in de meldcode is 'gesprek met de cliënt'. In het primair onderwijs gaat hier om de ouders van de leerlingen. Scholen hebben van meet af aan de opdracht om de ouders te spreken over de ontwikkeling van hun kind. Als de school vermoedens heeft van belemmeringen in die ontwikkeling wordt dat met de ouders besproken. Dit gebeurt al veel eerder in de route en niet pas als stap 3. Bovendien blijven de scholen gedurende het gehele traject met ouders in gesprek; na iedere stap wordt teruggekoppeld en overlegd met ouders over de te nemen stappen. Daarom komt stap 3 in het schema steeds terug.

Stappen in de zorgroute	Stappen in de meldcode
<p>Stap 1: observeren, signaleren en begeleiden Leerkracht begeleidt de leerling en observeert en signaleert belemmeringen in de ontwikkeling</p>	<p>Stap 1: in kaart brengen van signalen</p>
<i>Bespreken met ouders</i>	<i>Stap 3: gesprek met cliënt</i>
<p>Stap 2: collegiale consultatie Leerkracht deelt eventuele vermoedens van zorg met collega's en intern begeleider (eventueel in groeps- of leerlingbespreking)</p>	<p>Stap 2: collegiale consultatie en zo nodig raadplegen AMK</p>
<i>Bespreken met ouders</i>	<i>Stap 3: gesprek met cliënt</i>
<p>Stap 3: bespreking in het zorgteam Leerkracht en IB-er bespreken zorgen rond kind/gezin in het zorgteam van de school met zorgpartners; multidisciplinaire handelingsgerichte beoordeling van onderwijs- en zorgbehoeften, afspraken over inzet van benodigde zorg en handelingsgerichte adviezen voor leerkracht en ouders.</p>	<p>Stap 4: (multidisciplinair) wegen van signalen Stap 5: Beslissen: hulp bieden en/of melden AMK en registratie in verwijzindex</p>
<i>Bespreken met ouders</i>	<i>Stap 3: gesprek met cliënt</i>
<p>Stap 4: bespreking in het ZAT Hulpvraag van de leerling/ouders en school wordt besproken met speciaal onderwijs en (jeugd)zorgpartners in ZAT; multidisciplinaire, handelingsgerichte beoordeling van onderwijs- en zorgbehoeften, afspraken over inzet van benodigde zorg, handelingsgerichte adviezen voor de leerkracht en ouders en voorbereiden van (integrale) indicaties en gecombineerde onderwijs - zorgarrangementen</p>	<p>Stap 4: (multidisciplinair) wegen van signalen Stap 5: Beslissen: hulp bieden en/of melden AMK en registratie in verwijzindex</p>
<i>Bespreken met ouders</i>	<i>Stap 3: gesprek met cliënt</i>
<p>Stap 5: nazorg en evaluatie Evaluatie van geboden adviezen en interventies, nazorg voor kind/ouders en signalering van eventuele knelpunten t.b.v. beleidsadviezen voor scholen, zorgpartners, schoolbesturen en</p>	<p>Stap 6: volgen en afsluiten</p>

gemeenten

Bijlagen:

1. Signaleringslijst kindermishandeling
2. Vormen van mishandeling
3. Aandachtspunten voor gesprek met ouders en/of kind
4. Signaleringsformulier
5. Logboek (voor dossiervorming)

Bijlage 1:

SIGNALERINGSLIJST KINDERMISHANDELING

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om bij een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te "bewijzen". Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk ook een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen aan wie niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

SIGNALEN VAN MISHANDELING (KINDEREN 4-12 JAAR)

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op een leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzuchtig
- overmatige masturbatie

- tegenover andere kinderen

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

- tegenover ouders

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volzaam
- gedraagt zich in het bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

- tegenover andere volwassenen

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

- overig

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na schooltijd
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- vergeet preventieve inentingen
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

SIGNALEN SPECIFIEK VOOR SEKSUEEL MISBRUIK

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan de geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij het plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen
- (angst voor) zwangerschap

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- veel wisselende seksuele contacten met leeftijdsgenoten
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
- prostitutie

Bijlage 2:

Vormen van mishandeling

Lichamelijke mishandeling:

- Een leerling heeft wonden, breuken en/of blauwe plekken omdat hij wordt geslagen, gestompt, geschopt of gebrand.
- Een leerling verzuimt veel omdat hij veel ziek is of regelmatig onderzoeken heeft bij artsen omdat de ouder een ziekte verzint, opwekt, versterkt of nabootst (Syndroom van Munchausen bij Proxy).
- Een leerlinge wordt/is besneden: een ingreep aan de uitwendige geslachtsdelen van een meisje. Dit is strafrechtelijk verboden in Nederland.

Lichamelijke verwaarlozing:

- Een leerling ziet er zeer onverzorgd uit, stinkt, heeft honger, heeft geen lunchpakket bij zich en/of heeft regelmatig geen ontbijt gehad omdat er onvoldoende zorg is voor hygiëne, voeding en kleding.
- Een leerling heeft ontstoken wonden, krijgt niet de bril en/of medicijnen die hij nodig heeft, omdat de ouders niet zorgen voor de noodzakelijke medische zorg.

Psychische mishandeling:

- Een leerling wordt door de ouders systematisch gekleineerd, gedenigreerd en/of uitgescholden.
- Een leerling moet thuis het huishouden doen, moet altijd op zijn jongere broertje en/of zusje passen en/of is verantwoordelijk voor de verzorging van een zieke ouder (extreme mantelzorg: hij wordt belast met verantwoordelijkheden die niet passen bij zijn eigen ontwikkeling).
- Een leerling is getuige van (partner)geweld (meer dan 100.000 kinderen zijn jaarlijks getuige van partnergeweld).

Psychische verwaarlozing:

- Een leerling verzuimt veel omdat de ouders er niet op toezien dat het kind regelmatig naar school gaat.
- Een leerling wordt thuis aan zijn lot overgelaten: hij krijgt thuis niet de aandacht, het contact en/of de genegenheid die hij nodig heeft.
- Een leerling wordt door de ouders heel kort gehouden en krijgt geen ruimte om zichzelf en de wereld om hem heen te ontdekken en/of vriendschappen aan te gaan: hij krijgt niet voldoende ruimte voor zijn toenemende autonomie.

Seksueel misbruik:

- Een leerling wordt gedwongen pornografisch materiaal te bekijken.
- Een leerling wordt betrokken bij seksuele handelingen, aangerand en/of verkracht.

Eer gerelateerd geweld:

- Een leerling wordt verstoten, gedwongen uitgehuwelijkt en/of verminkt.

Bijlage 3:

AANDACHTSPUNTEN VOOR GESPREK MET OUDER(S)

(Uit: "Protocol Kindermishandeling van het AMK Noord-Holland en het AMK Amsterdam (2002) en uit: "Kindermishandeling: signaleren en handelen", van A. Wolzak)

- Maak het doel van het gesprek duidelijk.
- Wie gaat het gesprek voeren: doe je dat alleen of met z'n tweeën?
- Waar laat je het gesprek plaatsvinden?
- Gebruik bij voorkeur niet het woord 'kindermishandeling'.
- Vertel de ouders wat er feitelijk is opgevallen aan het kind.
- Vraag of ouders de zorg herkennen.
- Vraag hoe ouders het kind thuis beleven.
- Respecteer de (ervarings-)deskundigheid van ouders m.b.t. hun kind.
- Spreek de ouders aan op hun verantwoordelijkheid als opvoeder.
- Nodig de ouders uit om te praten door open vragen te stellen:
 - wie, wat, waar, hoe, wanneer?
- Praat vanuit jezelf:
 - "ik zie dat ..."
- Wees eerlijk en open; pas op voor vrijblijvendheid.
- Maar veroordeel of beschuldig niet.
- Vraag hoe ouders de geuite zorgen beleven.
- Leg afspraken en besluiten na afloop van het gesprek kort en zakelijk vast en geef de ouders hiervan een kopie.
- Kies in het gesprek de invalshoek die aansluit bij de specifieke cultuur en gewoonten van het gezin.

AANDACHTSPUNTEN VOOR GESPREK MET HET KIND

- Bepaal het doel van het gesprek.
- Zoek een rustige plek en neem tijd.
- Voer het gesprek met een open houding.
- Zorg voor een veilige sfeer, bijv. geen langdurig oogcontact, niet onnodig aanraken.
- Steun het kind en stel het op zijn gemak.
- Luister en volg het tempo van het kind; gebruik bij het samenvatten woorden van het kind.
- Gebruik korte zinnen.
- Vraag belangstellend en betrokken, maar vul het verhaal niet in voor het kind.
- Stel open vragen door te beginnen met:
 - "hoe ...?" en: "kun je ...?"
- Vraag niet verder wanneer het kind niets wil of kan vertellen.
- Laat het kind niet merken dat je van het verhaal schrikt.

- Val de ouders niet af in verband met de loyaliteitsgevoelens.
- Beloof nooit totale geheimhouding; leg uit dat je met anderen gaat kijken hoe je het kind het beste kunt helpen.
- Leg het kind uit dat je het op de hoogte houdt van elke stap die jij neemt. Het kind moet nooit zelf de verantwoordelijkheid krijgen in de keuze van de te nemen stappen.
- Vertel het kind dat het heel knap is dat hij/zij het allemaal zo goed kan vertellen.
- Let tijdens het gesprek goed op de non-verbale signalen van het kind.

Bijlage 4:

Signaleringsformulier

Maakt u zich zorgen over een leerling? Vul dan ter verheldering of onderbouwing van uw zorgen deze vragenlijst in.

Naam leerling:
Geboortedatum:
Groep:
Naam leerkracht :
Ingevuld op datum:
Door:
Sinds wanneer is de leerling op school?
Wat zijn de <i>objectieve signalen</i> waarover u zich zorgen maakt?
Wat zijn de <i>subjectieve signalen</i> waarover u zich zorgen maakt?
Vertoont de leerling <i>opvallend gedrag</i> ? Zo ja welk?
Beschrijf het opvallende gedrag:
Hoe vaak komt het gedrag voor?
Op welke momenten komt het gedrag voor?
Hoe is het contact met andere kinderen in de groep?
Hoe is het contact met volwassenen?
Hoe is de <i>uiterlijke verzorging van de leerling</i> ?
Hoe is de algehele ontwikkeling van de leerling (verstandelijk, sociaal, emotioneel, motorisch)?
Hoe is het contact tussen de leerling en ouders?
Hoe is het contact tussen ouders en leerkracht?

Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? (Vermeld zomogelijk ook de bron.)
Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van de leerling veranderd?
Wat is er bekend over eventuele broers of zussen?

Bijlage 5:

Logboek (voor dossiervorming)

Naam leerling: Geboortedatum: Groep: Leerkracht(en):
Datum: Ingevuld door (functie/taak):
Verslag van*: Met: * bijvoorbeeld: gesprek, telefoongesprek, (intern) zorgoverleg; zie voor verslaglegging van observatie het <u>Signaleringsformulier</u>
Inhoud:
Afspraken:
Opmerkingen

